

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział XVII Karny - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Judejko

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Popławska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Anny Oszałdowskiej-Kocur

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2015r.

sprawy M. M.

oskarżonego z art.219

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu. z dnia 2.12.2014r., sygn. akt III K 448/14,

1/ zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a/ ustala, iż oskarżony dopuścił się przypisanych mu w punktach 1 i 2 czynów w dniu 21 stycznia 2014r. w warunkach ciągu przestępstw, o którym mowa w art.91§1kk, i za to na podstawie art.219kk w zw. z art.91§1kk, w miejsce orzeczonych kar jednostkowych, wymierza oskarżonemu karę grzywny w wysokości 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych po 100 (sto) złotych każda,

b/ uchyla zawarte w punkcie 3 orzeczenie o karze łącznej grzywny,

2/ w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy,

3/ kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

Anna Judejko

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym wydanym w dniu 2 grudnia 2014 roku w sprawie o sygnaturze akt III K 448/14 Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu uznał oskarżonego **M. M.** za winnego tego, że:

1. w okresie od 12 stycznia 2014 roku do 27 lutego 2014 roku wP. jako osoba wykonująca czynności z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w firmie PPUH (...)z siedzibą w P.przy ul. (...)naruszył przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych nie zadeklarował podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne pracownika firmy (...), mających wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość, tj. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 219 k.k., za który na wymierzył oskarżonemu karę 60 stawek dziennych grzywny po 100 zł każda;

2. w okresie od 12 stycznia 2014 roku do 27 lutego 2014 roku w P. jako osoba wykonująca czynności z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w firmie PPUH (...) z siedzibą w P. przy ul. (...) naruszył przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych nie zadeklarował podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne

pracownika firmy (...), mających wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość, tj. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 219 k.k., za który na wymierzył oskarżonemu karę 60 stawek dziennych grzywny po 100 zł każda;

W punkcie 3. wyroku Sąd wymierzył oskarżonemu karę łączną 80 stawek dziennych grzywny przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 100 zł.

W ostatnim punkcie wyroku Sąd orzekł o kosztach postępowania obciążając nimi oskarżonego i wymierzając mu opłatę.

Wyrok powyższy w części dotyczącej kary zaskarżył **oskarżyciel publiczny** zarzucając wyrokowi wydanemu przez Sąd Rejonowy rażąco niewspółmierność kary polegającą na orzeczeniu względem oskarżonego M. M. kar jednostkowych grzywny i kary łącznej grzywny 80 stawek dziennych po 100 zł, podczas gdy dyrektywy wymiaru kary, względy prewencji ogólnej oraz indywidualnej, w tym 18 - krotna karalność oskarżonego, przy czym 12 - krotna karalność na kary bezwzględne pozbawienia wolności (w tym za czyn z art. 219 k.k.) przemawiają za orzeczeniem kary surowszej.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze poprzez orzeczenie wobec M. M. kary: za każdy z czynów 5 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczenie kary łącznej 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez oskarżyciela publicznego pozwoliła na dokonanie kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia i w konsekwencji jego zmianę w sposób poniżej wskazany.

Na wstępie Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż w jego ocenie Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, a następnie poprawnie ocenił zgromadzony materiał dowodowy warunkujący przypisanie oskarżonemu sprawstwa i winy. Tok rozumowania oraz wnioski płynące z analizy dowodów zostały szczegółowo przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które w pełni odpowiadało wymogom procesowym określonym w art. 424 k.p.k. Sąd Okręgowy wreszcie nie dostrzegł uchybień wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., które powodowałyby konieczność uchylecia wyroku niezależnie od granic zaskarżenia, dostrzegł natomiast podstawę do wyjścia poza granice zaskarżenia wyroku na podstawie art.440kpk. Sąd odwoławczy jest uprawniony bowiem do wyjścia poza granice zaskarżenia na podstawie wskazanego wyżej przepisu, gdy stwierdzi zaistnienie podstawy odwoławczej wskazanej w art.438kpk skutkującej możliwością uznania danego orzeczenia za rażąco niesprawiedliwe - w tym m.in. oczywisty błąd w ustaleniach faktycznych, obrazę prawa procesowego, a także prawa materialnego - która nie tylko umożliwia, ale wręcz nakazuje wyjście poza granice zaskarżenia i podniesione zarzuty, skutkując zmianą zaskarżonego orzeczenia na korzyść oskarżonego albo jego uchyleciem.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji błędnie ustalił daty popełnienia czas popełnienia przypisanych oskarżonemu czynów. Trzeba bowiem zaznaczyć, iż przestępstwo z art. 219 § 1 k.k. jest przestępstwem formalnym, do popełnienia którego dochodzi już z chwilą niezgłoszenia niezbędnych danych do ubezpieczenia społecznego. Nie ulega zatem wątpliwości, iż datą popełnienia ww. czynu jest data, w której sprawca naruszył przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych, nie zgłaszając, nawet za zgodą osoby zainteresowanej, wymaganych danych mających wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość. W późniejszym czasie można zaś mówić co najwyżej o utrzymywaniu się stanu niezgodnego z prawem.

Jak zaś wynika z przepisu art. 36 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia społecznego dokonuje się w terminie 7 dni od powstania obowiązku ubezpieczenia – ten zaś powstał z chwilą zawarcia z A. W. i J. R. umów o pracę. Oskarżony zawarł umowy o pracę z ww. w dniu 13 stycznia 2014 roku, co oznacza że do dnia 20 stycznia 2014 roku winien był dokonać ich zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego. Dopiero z dniem kolejnym mówić zatem można o naruszeniu przez oskarżonego cytowanego wyżej przepisu ustawy a tym samym naruszeniu normy prawnej wynikającej z treści art. 219 k.k.

Skloniło to Sąd Okręgowy do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, że oskarżony dopuścił się obu przypisanych mu w jego punktach 1. i 2. czynów w dniu 21 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy uznał jednocześnie, iż oba wyżej wymienione czyny popełnione zostały w warunkach ciągu przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k., zaskarżony wyrok zapadł zatem z obrazą prawa materialnego.

Zgodnie bowiem z treścią art. 91 § 1 kodeksu karnego jeżeli sprawca popełnia w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregokolwiek z tych przestępstw, sąd orzeka jedną karę na podstawie przepisu, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje, w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

Z brzmienia wskazanego przepisu wynika zatem, iż na ciąg przestępstw składać się mogą jedynie zachowania mające tożsamą kwalifikację prawną. Dla przyjęcia ciągu przestępstw nie jest jednak wystarczające spełnienie warunku tożsamości kwalifikacji prawnej przestępstw składających się na ciąg. Przepis ten wymaga dodatkowo, aby identycznie kwalifikowane przestępstwa popełnione były w "podobny sposób". Popełnienie przestępstw w "podobny sposób" oznacza zrealizowanie ich w taki sposób, że mają one pewne cechy zgodne, przypominające jedno drugie, mające zbliżony charakter, prawie jednakowe. Nadto przyjęcie konstrukcji ciągu przestępstw uzależnione jest od istnienia czasowej więzi między poszczególnymi przestępstwami, która została określona przez ustawodawcę jako krótkie odstępy czasu. Elementem wykluczającym przyjęcie konstrukcji ciągu przestępstw jest przedzielenie objętych znamieniem ciągłości przestępstw chociażby nieprawomocnym wyrokiem, wydanym w stosunku do któregokolwiek z nich.

Jak wskazuje się przy tym w doktrynie ciąg przestępstw jest instytucją prawa karnego materialnego, co oznacza, że jej stosowanie jest obowiązkiem sądu. Przyjęcie lub odrzucenie możliwości zastosowania art. 91 § 1 k.k. uzależnione jest więc wyłącznie od spełnienia przesłanek określonych w tym przepisie.

W opinii Sądu w przedmiotowej sprawie zaistniały wszystkie przewidziane treścią art. 91 § 1 k.k. przesłanki warunkujące konieczność przyjęcia, iż przypisane oskarżonemu czyny stanowiły ciąg przestępstw. Oskarżony dopuścił się przestępnego działania dwukrotnie w tej samej dacie, przy czym oba z przypisanych oskarżonemu zachowań wypełniają dyspozycję art. 219 k.k. Oskarżony działał przy tym w podobny sposób a oba czyny zostały popełnione zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny wyrok co do któregokolwiek z nich.

W związku z powyższym, z uwagi na spełnienie ustawowych przesłanek determinujących przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się ciągu przestępstw z 219 k.k., konieczne było wymierzenie oskarżonemu jednej kary na podstawie przepisu, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje, w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznając oskarżonego za winnego ciągu przestępstw w miejsce wymierzonych mu uprzednio kar jednostkowych wymierzył mu karę 80 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł.

Rozważając kwestię wymiaru kary właściwej dla oskarżonego za wyżej opisane przestępstwo Sąd uwzględnił zarazem, kierując się dyrektywami zawartymi w art. 53 k.k. i art. 115 § 2 k.k., zarówno okoliczności obciążające, jak i łagodzące. Nadmienić należy, iż przy wymiarze kary należy baczyć przede wszystkim, by dolegliwość kary nie przekraczała stopnia winy. Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu należy wziąć pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rodzaj wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Wymierzając karę sąd musi także wziąć pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma ona osiągnąć. Sens zapobiegawczego oddziaływania kary sprowadza się do odstraszenia sprawcy od ponownego wejścia na drogę przestępstwa. Wychowawcze cele kary realizowane są przez kształtowanie postawy sprawcy, do której istoty należy krytyczny stosunek do własnego czynu oraz do przestępstwa w ogóle.

Tym samym Sąd odwoławczy nie uwzględnił zarzutów apelacji oskarżyciela publicznego zdaniem którego w stosunku do oskarżonego M. M. winna zostać wymierzona kara pozbawienia wolności, nie zaś kara grzywny, która jest w zaistniałych warunkach – w ocenie skarżącego – karą rażąco łagodną.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż zarzut rażącej niewspółmierności kary można zasadnie podnosić tylko wówczas, gdy kara – jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia – nie uwzględnia w sposób właściwy wszystkich istotnych okoliczności wiążących się z poszczególnymi dyrektywami i wskazówkami jej wymiaru, a inaczej mówiąc, gdy granice swobodnego uznania sędziowskiego, stanowiące ustawową (art. 53 k.k.) zasadę sądowego wymiaru kary, zostały przekroczone i orzeczona kara w odczuciu społecznym jest karą niesprawiedliwą.

Podkreślić w tym miejscu należy, że formułując pod adresem wydanego przez Sąd Rejonowy wyroku zarzut wymierzenia oskarżonemu rażąco niewspółmiernych kar jednostkowych i kary łącznej oskarżyciel publiczny skoncentrował się jedynie na jednej okoliczności obciążającej w postaci dotychczasowej karalności oskarżonego zapominając, że ocenie podlegać musi nie tylko osoba oskarżonego i jego postawa życiowa, ale również sam czyn, którego ten się dopuścił. Czyny zaś oskarżonego – zważywszy w szczególności, że dotyczą one bardzo krótkich okresów zatrudnienia - nie charakteryzują się na tyle wysokim stopniem społecznej szkodliwości, by jedyną adekwatną reakcją karną było wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności.

Istotnym jest przy tym, iż zachowanie oskarżonego M. M. oceniane musi być w ramach wyznaczonych granicami przedmiotowymi niniejszego postępowania. Aktem oskarżenia zarzucono zaś ww. popełnienie jedynie dwóch czynów z art. 219 k.k. Nie mogą zatem stanowić okoliczności obciążających wskazywane przez oskarżyciela fakty dotyczące odmowy dostępu do akt, niewypłacania wynagrodzenia, braku badań lekarskich pracowników, które to zachowania mogą być co najwyżej podstawą sformułowania dalszych zarzutów wobec oskarżonego.

Konsekwencją uznania, że obu przypisanych mu czynów oskarżony dopuścił się w warunkach ciągu przestępstw i konsekwencją wymierzenia mu na nowo kary musiało być uchylene zawartego w punkcie 3. zaskarżonego wyroku orzeczenia o karze łącznej (punkt 1b. wyroku).

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy w punkcie 2 wyroku utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy.

W ostatnim punkcie rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciążył Skarb Państwa.

Anna Judejko